

LIETUVOS MIŠKŲ ŪKIO RŪMAI

LR Aplinkos ministerijai

2023-03-10 Nr. 2023-05

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166 2, 16, 20, 21, 22, 25, 28, 31, 37, 40, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 61, 63, 65,
66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 97, 98, 99, 100, 102,
104, 106, 108, 110, 123, 134, 139, 142 STRAIPSNIŲ IR V SKYRIAUS ŠEŠTOJO SKIRSNIO
PAVADINIMO
PAKEITIMO ĮSTATYMO**

2023-03-10
KAUNAS

Lietuvos miškų ūkio rūmai vienijantys Lietuvos miškų ūkio sektoriaus pagrindinių mokslo, švietimo, miškų savininkus, medžiotojus ir medienos pramonę atstovaujančių asociacijų ir organizacijų bendrą poziciją, susipažinus su Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pataisų projektu teikiame pastebėjimus ir pasiūlymus įstatymo projektui.

Bendrieji pastebėjimai SŽNS įstatymo pataisų projektui ir įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktiems teiginiams:

1. SŽNS įstatymo pataisų projekto aiškinamajame rašte pateikti teiginiai byloja (sudaro nuomonę), kad nėra įvertintas ekonominis teikiamų pataisų poveikis šalies ekonomikai ir jos piliečiams. Nėra atlikti skaičiavimai, kokį socialinį-ekonominį efektą iššauks ypač ženkli saugomų teritorijų plėtra, kaip tai paveiks šalies ekonomiką. Nėra atliktas net poveikis valstybinių ir privačių miškų valdytojams. Nėra aiškiai numatytos kompensavimo nustatymo tvarkos, vertės ir finansavimo šaltinių. SŽNS įstatymo pakeitimo projekto aiškinamajame rašte pateiktas teiginys, kad kompensacijoms kasmet reikės tik 2 milijonų eurų yra niekuo neparemtas skaičius. Manome, kad Saugomų teritorijų plėtra privačiose miško valdose turėtų būti planuojama tik tuomet, kai valstybė turi pakankamai finansinių išteklių sumokėti kompensacijas savininkams, kurios atitiktų rinkos realijas. Šiame įstatymo projekte šių nuostatų nėra.
2. Visiškai nepagrįstas SŽNS įstatymo pataisų projekto aiškinamojo rašto teiginys, kad siūlomi įstatymo pakeitimai neturės poveikio verslo sąlygoms. Praktika parodė, kad draudimai, nekompensuojant už veiklos suvaržymus ir *de facto* nuosavybės nusavinimą per specialiąsias žemės naudojimo sąlygas turi ženklią poveikį ūkinės veiklos bei verslo sąlygoms: sumažina išteklius ir pajamas. Pasigendame nuostatų, kas bus daroma, jei SŽNS įstatymo pakeitimo projekte numatyti apribojimai ūkinei veiklai ir teisėtiems miško savininkų bei verslo lūkesčiams turės įtaką.
3. SŽNS įstatymo pakeitimo projekte numatomiems ribojimams nėra atliktas mokslinis pagrindimas ar pagrįsti moksliniais darbais. Nežinoma, nei kodėl to reikia, nei kokios gali būti naujųjų ribojimų teritorinės apimtys ar ribos. Praktikoje dažnas atvejis, kai pritaikyti apribojimai per laiką, nutraukus ūkinę veiklą, sunaikina tas vertybes dėl kurių buvo nustatyti apribojimai.

LIETUVOS MIŠKŲ ŪKIO RŪMAI

4. ŠŽNS projekte aplinkos apsaugos pagrindų nustatant apribojimus nėra įtvirtintos ir aiškios prievolės objektyviai nustatyti prielaidas (vertybes) kurių pagrindų nustatomi apribojimai.

5. ŠŽNS įstatymo pakeitimo projekto siūlomos pataisos paliečia miško savininkų ir daugelio su miškų ūkiu susijusių verslo subjektų interesus ir teisėtus lūkesčius. Mūsų giliu įsitikinimu, skubotas tokių pataisų priėmimas, neįvertinus jų pasekmių Lietuvos šalies ekonomikai, jos piliečiams ir miškų ūkiui, būtų žalingas valstybei.

6. Medžiojimo bei miškų ūkinės veiklos ribojimai turi būti nustatyti kiekvienai saugomai teritorijai ir kiekvienai saugomai rūšiai tose teritorijose atskirai, nepažeisti galiojančių teisės aktų nuostatų ir kitų tiek fizinių, tiek juridinių asmenų teisių ir teisėtų interesų.

7. Ribojimai medžioklei ir miškų ūkio veiklai negali būti nustatyti už saugomos teritorijos ribų ar jais ribojama saugomos teritorijos ūkinėje zonoje nustatyta veikla ar šiai veiklai kenkiama. Jei ribojimai medžioklei ir miškų ūkio veiklai būtų nustatyti už saugomos teritorijos ribų, tokiais atvejais turi būti numatytos kompensacijos už veiklos ribojimą ar patirtus nuotolius tiek žemės bei miško savininkams, tiek valdytojams, tiek naudotojams.

Pagrindinės pastabos ŠŽNS įstatymo pataisų projekto turiniui:

1) ŠŽNS įstatymo pakeitimo projekte vartojamos sąvokos neapibrėžtos aiškiais kriterijais, kurių tikslią reikšmę sunku suprasti, kas sudaro sąlygas įvairiai jas interpretuoti, o tai sudaro sąlygas neskaidriems veiksams ir manipuliacijoms ateityje. 43, 46, 49, 86 straipsniuose trūksta aiškumo, ką vadiname „želdiniais“ (kuo jie skiriasi nuo miško?); 69 straipsnyje nėra aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžta, kas yra „natūralios pievos“ ir „natūralios ganyklos“, kokiais vertybiniais ir kokybiniais kriterijais jie yra išskiriami; 71 straipsnyje nėra aišku, ką reiškia „masyvas“, 77 straipsnyje neaišku, kas yra „aikštės“, kokie jų išskyrimo kriterijai?. 69 straipsnyje minimi „griežto režimo rezervatai“ yra neegzistuojanti Lietuvoje saugomų teritorijų rūšis. Šio įstatymo projekto ribose nėra aiškumo, kaip suprantama „gamtinio karkaso“ sąvoka, kuri gali būti suprantama ir kaip labai plati (geografinė) ir kaip siaura (architektūrinė) sąvoka, o siūlomi ribojimai neparemti objektyviais tyrimais, tik kai kurių specialistų nuomone, kuri gali būti labai šališka ir subjektyvi. Tai iliustruoja 110 straipsnio 1 dalyje nustatomos normos kai nėra aiškumo, kokia žemė ir kiek jos patenka į riboto, silpno ar pažeisto ekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijas ir ar visoms teritorijoms šis potencialas nustatytas: ar į šias teritorijas nepatenkančioje ariamoje žemėje bus draudžiama veisti mišką?

2) ŠŽNS įstatymo pakeitimo projekte numatytos miškininkavimo reguliavimo nuostatos 86 str. 2 dalies 3 punktas: nesuprantama, kodėl reguliuojamo rezervatinio režimo teritorijose draudžiama nemelioruotus plotus apsodinti „želdiniais“; 86 straipsnio 2 dalis nesudaro galimybės atkurti mišką kirtavietėse, o 88 straipsniu 2 dalis skamba taip, kad biosferos poligonuose ūkinės veiklos ir ekologinio prioriteto zonose nebus galima sodinti miško. Tokias nuostatas mažų mažiausiai derėtų pagrįsti.

3) ŠŽNS įstatymo pakeitimo projekte numatyta 7 str. **1 dalis**. *Magistralinių dujotiekių ir naftotiekių apsaugos zonose draudžiama: „7) 6 metrų atstumu į abi puses nuo vamzdyno ašies, ... sodinti ir auginti želdinius (išskyrus žolinius augalus), įveisti miškus, parkus, medelynus, pramoninius sodus;“.* **2 dalis** „19) 25 metrų atstumu į abi puses nuo vamzdyno

LIETUVOS MIŠKŲ ŪKIO RŪMAI

ašies draudžiama kirsti ir (ar) kapoti želdinius (~~išskyrus žolinius augalus~~)“. Nėra loginių sąsajų tarp šių nuostatų – toje pačioje vietoje negalima želdinių įveisti, bet negalima (žėlinių) nukirsti.

4) SŽNS įstatymo pakeitimo projekte numatyta 21 straipsnis. 66 straipsnio pakeitimas. **9) punktas:** „vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus teritorijose, nepriskirtose Europos ekologiniam tinklui „Natura 2000“, kuriose inventorizuotos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės ir saugomų rūšių buveinės ir kurių plotai registruoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė“. **10) punktas:** „vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus teritorijose, kuriose yra į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, tvirtinamą aplinkos ministro, įrašytų rūšių buveinės ir kurių plotai registruoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė“.

Tai reiškia, kad:

- a) specialiosios žemės naudojimo sąlygos bus taikomos teritorijoms, kurios buvo inventorizuotos kaip buveinės, bet neatitiko buveinėms keliamų reikalavimų.
- b) specialiosios žemės naudojimo sąlygos bus pritaikytos saugomų rūšių buveinėms, nurodytoms SRIS (saugomų rūšių informacinė sistema), kurioje duomenis galima įkelti remiantis paprasčiausiu nekvalifikuotu pranešimu.
- c) Lietuvos Respublikos Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme saugomos rūšies sąvoka apima visas vietines paukščių rūšis, tai reiškia, kad specialiosios žemės naudojimo sąlygos galės būti taikomos visur, kur gyvena vietinės paukščių rūšys. Tai teisinis nonsensas.

Paminėtos nuostatos SŽNSĮ projekte sudaro sąlygas neskaidrumui, dviprasmybėms ir manipuliacijoms. Pažymime, kad nuostata „... ir kurių plotai registruoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė“ negali tarnauti kaip saugiklis, nes šiame kadastrė pilna klaidų, netikslumų, sunykusių ir išnykusių buveinių, išskirtų prieš dešimtmečius.

- 5) Apribojimai medžioklei turėtų būti taikomi saugomų teritorijų registre įregistruotiems plotams, bet ne už jų ribų. Ši pastaba liečia siūlomas pataisas SŽNS įstatymo pakeitimo projekto 69 straipsnio 1 dalies 17), 18), 19), 20), 21), 22) punktus; 84 straipsnio 2 dalies 13), 15), 16), 17), 18), 19) punktus; 85 straipsnio 1 dalies 2), 3), 4), 5), 6) punktus; 86 straipsnio 2 dalies 13), 14), 15), 16), 17), 18); 87 straipsnio 1 d. 6), 7), 8), 9), 10) punktus; 88 straipsnio 2 dalies 10), 11), 12), 13), 14), 15) punktus.

SŽNS įstatymo pakeitimo projekte yra nemažai smulkių netikslumų ar neaiškių bei nepagrįstų reikalavimų, kurie ateityje sukels neigiamus reiškinius ir procesus poreikį, todėl siūlome kokybiškai tobulinti šio įstatymo projektą.

Tikimės, kad į mūsų pastebėjimus bus atsižvelgta.

Pagarbiai,

LMŪR Prezidentas

Remigijus Bakys